

Utbildningsinspektion i grundskolan, Lekebergsskolan 7–9

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

1. Normer och värden
2. Kunskaper
3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete
6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde. Rapporten ger således inte en heltäckande beskrivning av all pågående utbildningsverksamhet inom enheten vid den aktuella tidpunkten.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter liksom jämförelser med jämförbara verksamheter är också betydelsefulla vid bedömningarna och för slutsatserna med krav på åtgärder och förbättringar. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Skolform	Antal elever/barn	Skolform	Antal elever/barn
Förskoleverksamhet:	–	Skolbarnsomsorg:	–
Förskoleklass:	–		
Grundskola:	300	Särskola:	–
Gymnasieskola:	–	Gymnasiesärskola:	–
Kommunal vuxenutbildning, komvux:	–	Vuxenutbildning för utvecklingsstörda, sårbar:	–
Svenskundervisning för invandrare, sfi:	–		

Utbildningen vid skolan, som är belägen i centralorten Fjugesta, omfattar grundskolan med fem klasser i årskurs 7 och fyra klasser i årskurs 8 respektive årskurs 9. Vid skolan finns en särskild undervisningsgrupp för nyanlända invandrarelever samt en särskild undervisningsgrupp där skolverksamheten bedrivs i ett särskilt skolhus, Vita huset, beläget fyra kilometer från huvudskolan.

Lekebergsskolan 7–9 utgör ett rektorsområde i Lekebergs kommun.

Det finns fyra arbetslag vid huvudskolan med ca sju lärare i varje lag samt ett arbetslag med fyra lärare. De fyra arbetslagen ansvarar för undervisningen inom var sin enhet som består av klasser från årskurs 7 till 9. Det femte arbetslaget arbetar med elever som tillfälligtvis, av skilda anledningar, har svårigheter med skolarbetet (Vita huset).

Ca 60 procent av eleverna åker skolskjuts.

Då Lekebergs kommun saknar gymnasial utbildning, utöver det individuella programmet, fortsätter flertalet av eleverna sin utbildning efter grundskolan i gymnasieskolan i Örebro kommun.

Skolhuset som är byggt på 1960-talet har inte renoverats i någon större omfattning.

Genomförandet av inspektionen vid Lekebergsskolan 7–9

Skolverket sände den 16 juni 2003 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras samt om inspektionens syfte och genomförande. Inspektionsteamet med ansvar för Lekebergsskolan 7–9 har bestått av undervisningsråden Ewa Pettersson och Per Lennermark. Inspektionsbesöket vid skolan inleddes den 1 oktober 2003 och avslutades den 2 oktober 2003. Inspektionen omfattar grundskolan.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Lekebergsskolan 7–9, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem etc.

I Lekebergsskolan 7–9 genomfördes planerade gruppintervjuer med slumpvis utvalda elever i årskurs 8 och deras föräldrar, elevrådets styrelse samt lärare som representerade respektive arbetslag. Under besöket fördes också informella samtal med andra lärare och elever samt med expeditionspersonal. Inspektörerna följde verksamheten i skolan i huvudsak genom lektionsbesök i årskurs 8. Verksamheten i Vita huset följdes vid ett särskilt besök då motsvarande samtal som ovan även genomfördes. Besöket på Lekebergsskolan 7–9 avslutades med intervju med rektor och bitr. rektor.

Bedömning

Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanernas mål framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och lust att lära. I läroplanerna anges också att barn och elever skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön samt få ett reellt inflytande över utformningen av utbildningen. På samma värdegrund vilar verksamheten inom det offentliga skolväsendet för vuxna.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet med skolans värdegrund och läroplanernas mål att sträva mot.

Elevinflytande prioriteras vid skolan. Arbetsenheterna har enhetsråd med representanter från klasserna. För hela skolan finns ett elevråd. Inom dessa grupper tar man upp och diskuterar elevers och personals förhållningssätt gentemot varandra. Man diskuterar innehållet i skolans dokumenterade spelregler. Spelreglerna ger uttryck för inom vilka gränser eleverna i sitt uppträdande måste hålla sig för att de tillsammans med lärarna på ett effektivt och bra sätt skall kunna nå målet med skolarbetet. Skolans spelregler finns uppsatta i klassrum och har även sänts till hemmen. Eleverna uppger att de känner trygghet i att inför lärare och personal ge uttryck för vad de tycker om verksamheten i skolan. Samtliga elever ger uttryck för värdet av utvecklingssamtalet – ett tillfälle för ömsesidig information (lärare till elev och elev till lärare) om studiesituationen och ett tillfälle att påverka planeringen av studierna.

Sammanfattningsvis visar den genomförda inspektionen att det vid Lekebergsskolan 7–9 bedrivs ett aktivt arbete som står i samklang med statens krav vad gäller de mål som rör normer och värden som ansvarstagande och inflytande, etiska förhållningssätt och trygghet. Resultatet av detta arbete är bra.

Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Målen för lärandet anges i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

Den lokala arbetsplanen för innevarande läsår har som prioriterade mål följande som på ett särskilt sätt kan sägas rymmas under rubriken Kunskaper; ”Varje elev skall hjälpas till att ta ett större ansvar för sitt studieresultat” (självständighet) samt ”Vi skall hjälpa eleverna att se sammanhangen” (syftet med och utvärdering av studierna). Respektive arbetslag har i särskilda dokument redovisat hur det skall nå den lokala arbetsplanens mål. Samtal med såväl elever som lärare visar att den lokala arbetsplanen är känd och tillämpas i det dagliga skolarbetet. Eleverna ger uttryck för att de i varierande grad får ta ansvar för vad som i detalj får studeras och vilka arbetsformer som kan användas. Resultatet av detta arbete har ännu inte redovisats.

Andelen elever vid skolan som uppnått målen i samtliga ämnen i årskurs 9 har de senaste åren klart legat under riksgenomsnittet. Förändringen mellan 2002 och 2003 visar dock en förbättring vad gäller andel elever som har behörighet till gymnasieskolan, vilket ligger över riksgenomsnittet. När det gäller meritvärdet ligger det under riksgenomsnittet.

Inspektionen ger vid handen att såväl skolledning och lärare som elever och föräldrar är väl medvetna om skolans resultat. Skolans arbete med att öka graden av måluppfyllelse återspeglas i skolans kvalitetsredovisning och i den dagliga verksamheten vid skolan. Sålunda fokuserar man innevarande läsår på arbetssätt och arbetsformer som ger eleverna ökat inflytande över sina egna studier, en helhetssyn på inlärningsprocessen och utökad ämnesintegration.

Sammanfattningsvis konstateras att skolans resultat mätt utifrån vad betyg visar, är acceptabelt. I svenska, engelska och matematik har resultaten förbättrats över tid. Skolan måste arbeta så att elevernas resultat förbättras även i andra ämnen.

Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med föräldrar, barn, elever respektive de vuxenstuderande i arbetet med att forma en god miljö för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

Vid skolan finns ”Plan mot mobbning”. Innehållet i planen visar att arbetet även innefattar insatser mot kränkande behandling i vid mening. Planen fokuserar på förhållandet när elev kränker annan elev, behandlar inte tydligt nog hur skolan skall agera när kränkning mellan personal och elev uppstår. Vid samtal med elever i årskurs 8 gav de uttryck för att de trivs i skolan – det förekommer ”ingen eller lite mobbning”. Varje klass har utsett två kamratstödjare (”kryckor”) som fått information om och utbildning i antimobbningsarbete och som regelmässigt har träffar med skolans antimobbningsteam. Antimobbningsteamet består av biträdande rektor och sex lärare – skolsköterskan och kurator har rådgivande funktioner.

I skolans elevråd, som består av valda representanter från varje klass, tas kontinuerligt upp frågor som rör förhållningssätt mellan de som arbetar inom skolan.

Vid samtal med föräldrar framkommer att de upplever att de kan komma till tals med skolans företrädare och att de blir väl bemötta. Föräldrarna ger uttryck för att de, inom ramen för vad föräldrar kan bidra med, får vara delaktiga i sina barns och skolans arbete. Vid skolan finns föräldrar med i en referensgrupp som träffar skolledningen ca tre gånger per termin.

Sammanfattningsvis bedömer inspektionsteamet att arbetsmiljön och delaktigheten utifrån vad som inspekterats vid Lekebergsskolan 7–9 är bra. Programmet mot kränkande behandling är godtagbart men måste utvecklas så att det omfattar kränkning mellan vuxna och elever.

Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå målen skall främst utformas av de lärande och personalen. I förskolan och skolan skall detta ske i samverkan med hemmen. De nationella läroplanerna, andra statliga bestämmelser och kursplanerna ger dock också vissa anvisningar för arbetet. Det finns riktlinjer för stöd, betygssättning och utvecklingssamtal, utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid, etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper och färdigheter barnen, ungdomarna och de vuxna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att närma sig målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

Den pedagogiska verksamheten och undervisningen vid skolan utgår från de i den lokala arbetsplanen formulerade prioriterade målen för skolverksamheten

- varje elev skall känna trygghet och trivsel i skolmiljön,
- varje elev skall hjälpas till större inflytande över sina studier,
- varje elev skall hjälpas att ta ett personligt ansvar för sina studieresultat,
- verksamheten skall bedrivas utifrån varje enskild elevs förutsättningar, behov och intressen,
- vi skall hjälpa eleverna att se sammanhangen, så de själva kan dra egna paralleller.

Varje arbetslag har i särskilda dokument fastställt riktlinjer för sitt arbetssätt i syfte att nå målen i skolans arbetsplan. Det råder dock inte några vattentäta skott mellan arbetslagen. Samverkan mellan arbetslagen sker vid behov.

Ett kommunalt mål är att alla skall ha individuella studieplaner. Vid Lekebergsskolan 7–9 har man nått det målet.

Utvecklingssamtal genomförs på föreskrivet sätt. Såväl personal som elever och föräldrar tillmäter dessa en stor betydelse för ömsesidig information som skapar förutsättningar för anpassad undervisning för den enskilde eleven.

Inom kommunen finns dokumenterade riktlinjer för kommunens skolor beträffande upprättande av åtgärdsprogram och hur dessa skall nyttjas i arbetet med de elever som befaras inte nå upp till skolans mål. Dessa riktlinjer stämmer väl överens med intentionerna i grundskoleförordningens bestämmelse om åtgärdsprogram, bortsett från anvisningen att åtgärdsprogram skall, vid uteblivet betyg, vara upprättat senast fyra veckor in på nästkommande termin. Vid Lekebergsskolan 7–9 finns dessutom dokumenterat egna rutiner för hur arbetet med elever i behov av särskilt stöd skall bedrivas. Dessa rutiner som på ett förtjänstfullt sätt beskriver arbetssättet, alltifrån identifieringen av aktuella elever till utvärderingar av gjorda insatser, har inte ännu fullt ut fått genomslag i skolans verkliga arbete. Vid skolan finns specialpedagog. Resurser för elever i behov av stöd som kan hänföras till annat än inlärningssvårigheter inklusive skolhälsovård finns tillgängliga inom det kommunövergripande stödteamet. I skolan finns en kurator som ingår i elevvårdsteamet.

Inspektörsteamet besökte den särskilda undervisningsgrupp som undervisas i ett särskilda lokaler – Vita huset – beläget fyra km från huvudskolan. Målsättning med och plan för arbetet för de elever som är aktuella för placering i Vita huset finns dokumenterad. Vid inspektionstillfället undervisades sex elever. Beslut om att aktuella elever skulle tas ut för undervisning i särskild undervisningsgrupp har fattats av rektor. Samtliga elever har beslut om anpassad studiegång och åtgärdsprogram har upprättats för var och en. Eleverna uppger att de trivs och får en undervisning som på ett bättre sätt är anpassad efter deras förmåga än vid skolgång i vanlig klass. Intervjuade föräldrar är positivt inställda till sina barns skolgång i Vita huset. Verksamheten vid skolan är utpräglat individualiserad. Regelbunden kontakt upprätthålls med Lekebergsskolan 7–9 och då i huvudsak med den mentor som har ansvar för den klass i vilken eleven har sin ordinarie klasstillhörighet.

I skolan fanns vid inspektionstillfället ingen elev som p.g.a. funktionshinder inte hade tillgång till skolans samtliga lokaler. Möjligheten att kunna ta emot t.ex. en rullstolsburen elev vid skolan är acceptabel.

För att tydliggöra vad som krävs av eleverna arbetar man med, inom ämneskonferenserna, att på ett tydligt sätt för eleverna redovisa vad som ligger till grund för bedömning och betygssättning. För att säkerställa en likvärdig bedömning vid betygssättning kontrolleras resultaten av nationella prov av andra lärare än de som undervisar de elever som provet avser.

Andelen elever vid skolan som uppnått målen i samtliga ämnen i årskurs 9 har tidigare år legat under riksgenomsnittet. Skolan är mycket medveten om den situationen och med syfte att förbättra resultatet vid skolan bedrivs ett pedago-

giskt arbete som fokuserar på arbetssätt och arbetsformer som ger eleverna ökat inflytande över sina egna studier, en helhetssyn på inlärningsprocessen och utökad ämnesintegration. Detta har inneburit att skolans resultat har förbättrats. Tre timmar per vecka är avsatt för diskussion i respektive arbetslag kring sådant som har betydelse för lagets arbete.

Sammanfattningsvis visar den tillgängliga dokumentationen och vad som framkommit vid inspektionsbesöket att den pedagogiska verksamheten och undervisningen vid Lekebergsskolan 7–9 bedrivs på ett bra sätt för att skolans mål skall nås.

Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för barnomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolans inre arbete. Sammantaget har dessa skyldigheter att se till att rätten till utbildning tillgodoses. Fristående huvudmän har motsvarande ansvar även om de inte alltid omfattas av målen och riktlinjerna för det offentliga skolväsendet.

Frågor som tas upp vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

Rektors ansvarsområde är klart definierat. Rektor har flera års erfarenhet av skolledning och genomgått rektorsutbildning. Vid skolan finns en bitr. rektor och övrig personal för administrativt stöd.

Rektor är väl förtrogen med det formella ansvar som åvilar en rektor enligt skolförfattningarna. Inget framkommer vid inspektionsbesöket eller av dokument annat än rektor i praktiken i allt väsentligt tar sitt ansvar för styrning och ledning av skolan. Det pedagogiska ledarskapet utövas främst genom en dialog med respektive arbetslag.

Vid intervjuer med föräldrar och elever framkom att skolan inte aktivt informerar i särskilt dokument eller på annat sätt om rättigheter och skyldigheter, t.ex. angående åtgärdsprogram och skriftliga omdömen.

Åtgärdsprogram upprättas i samverkan med föräldrar och elever. Betygkataloger förs enligt författningarnas krav. Rektor är förtrogen med förvaltningslagens bestämmelser som har betydelse för skolverksamheten. Sekretesslagen är känd av personalen och efterföljs.

Elever och föräldrar anser sig inte vara delaktiga i den utsträckning som skulle var önskvärt i fråga om diskussion och planering av åtgärder för att förbättra och säkerställa god kvalitet vid skolan. Rektor avser att förändra kvalitetssäkringsarbetet vid skolan så att alla känner sig delaktiga i arbetet med framtagnad av kvalitetsredovisningen.

Under juni månad 2003 genomfördes en arbetsmiljöutvärdering. Varje lärare noterade tre bra "saker" respektive tre mindre bra "saker". Resultatet har lett till planerade förändringar beträffande arbetssätt vad gäller pedagogiska konferenser, utökad antal ämneskonferenser, förbättrad interninformation, förändrad organisation av elevvårdteam samt lokaler.

Sammanfattningsvis visar inspektionen att det vid skolan finns en bra ledning. Skolans redovisade kvalitetsarbete som det kommer till uttryck i kvalitetsredovisningen för år 2002 bedöms som bra. Rektor ger uttryck för ett kommande annorlunda arbetssätt med stora möjligheter att ytterligare förbättra kvalitetsarbetet vid skolan. Vidare visar inspektionen att skolans information till föräldrar och elever är godtagbar. Skolan måste dock informera föräldrar och elever om rättigheter och skyldigheter.

Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Inom en viss utbildning skall det också finnas möjligheter för eleverna att individuellt göra val av kurser eller ämnen.

Granskningen gäller om möjlighet till utbildning ges i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till utbildning behandlas.

Lekebergsskolan 7–9 är den enda skolan i kommunen som har undervisning för årskurserna 7 t.o.m. 9.

Vid skolan erbjuds samtliga ämnen som elevens val. Språkval erbjuds enligt grundskoleförordningens bestämmelser.

Eleverna i årskurs 9 informeras av studie- och yrkesvägledare om möjligheter till fortsatta studier efter grundskolan.

Sammanfattningsvis visar inspektionen att tillgång till omsorg och utbildning är bra.

Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

Vid Lekebergsskolan 7–9 har flertalet av den undervisande personalen lärarutbildning. Kompetensutvecklingen för lärare utgår från behovet i respektive arbetslag. Någon dokumenterad strategisk plan för kompetensutveckling finns inte.

De inom rektorsområdet disponibla ekonomiska resurserna fördelas av rektor i huvudsak inom skolan med hänsyn tagen till de särskilda behov som finns inom enheterna samt tjänsternas sammansättning. Arbetslaget avgör hur tilldelad resurs används.

Lekebergsskolan 7–9 är en sextioåttioårig skola i behov av upprustning. Inom kommunen finns långt gående planer på uppförande av en helt ny skola, men dessa planer har skrinlagts tills vidare på grund av ekonomiska skäl.

Tillgången på tryckta läromedel, datorer och annan undervisningsmateriel är godtagbar.

Sammanfattningsvis är tillgången på resurser vid skolan, såväl kompetensmässigt som materiellt, godtagbar. Skolans lokaler bör förbättras.

Sammanfattande bedömning

Sammanfattningsvis visar inspektionen att skolans verksamhet fungerar bra och tillgodoser en utbildning väl i linje med de nationella bestämmelserna och målen i grundskolan. Skolans arbete med att finna arbetssätt som gynnar elevernas lärande samt värdegrundsarbetet finner inspektionen särskilt bra.

Följande är acceptabelt men bör förbättras så att

- insatser görs för att förbättra elevernas resultat,
- skolans lokaler blir ändamålsenliga,
- elever och föräldrar informeras om rättigheter och skyldigheter,
- handlingsprogrammet mot kränkande behandling omfattar kränkning mellan vuxna och elever.

Datum	Ort
2004-02-20	Linköping

Ewa Pettersson
Per Lennermark